

Барвінкова стінка

Яків Щоголів

(Народове оповідання)

Розлого послалась Барвінкова Стінка,
Колись запорозьке село;
Тепер воно торгом багате і сильне,
А той вік ще бідне було.

Але і тоді в йому малось дві церкви,
Й звичая держалися там,
Що можна було доступати повільно
В одну тільки церкву жінкам.

До другої церкви не сміли ходити
Й на цвинтар дівчата й жінки,
Бо в їй, від самого її будування,
Молились одні козаки.

Стоять, було, грізні колись запорожці,
Тепер і немічні, й старі,
Огністі їх очі потуплені в землю,
А тепла молитва вгорі.

І тая молитва від щирого серця
До божої милості йшла,
Щоб міччю кипіло старе Запорожжя
І славою Січа жила;

Щобгнулися ниви під жнивом багатим,
Щоб землю ломили снопи;
Густі табуни й незліченні отари
Топтали зелені степи.

Було віщування, що тільки в ту церкву
Та вступе жіноцька нога, —
Трава почорніє по Дикому Полю
І Січу покриє туга.

Тим давнього звичаю з ремством великим
Вони в слободі стерегли,
Не знаючи, відкіль збиралися борви[1]
І в блискавках хмари пливли.

Раз літо родюче на схід наближалось,
Весела година була,
Минуло Іллі й Палія, а за Спасом
І перша Пречиста прийшла.

В те свято веселого ранку з дзвіниці
До служби ударили; в дзвін
Ударили вдруге, утретє,— й далеко
Гудів по околицях він.

Зійшлася громада, одягся священик;
Немов за клубочком клубок,
Почав під високу дужину струмитись
З кадильніці синій димок.

Посереду церкви лежала ікона
Пречистої в шаті ясній;
Барвінок, дзіндзівер, канупер і м'ята
Спадали вітками по їй.

І в час, як покійно, прихильно і щиро
Молилась громадська сім'я,
А крилас співав: на землі і на небі
Хай збудеться воля твоя, —

Одчинето двері потужно, і в церкву
Заїжджа графиня ввійшла.
Не знала старих запорозьких звичаїв,
Чи й знала, та сміла була, —

А тільки ввійшла і святої ікони
Наблизилась прямо вона...
Одлинула раптом від неї далеко
Й жахнулась громада смутна.

Старі шепотілись, а далі в народі

Гучні загуділи слова:

"Нешастя нам буде, бо в церкву святую
Сова залетіла, сова!"

Зирнула графиня й недобре почула,
Ударилась з церкви скоріш
В багату колясу. Метнулися коні,
Та вже й не верталися більш.

Смутна розійшлася із церкви громада,
Туга налягла на село;
Ні грищ, ні пісень під дворами не чулось
І свято не в свято було.

Трьох літ від Пречистої ще не минуло,
Як звістка в паланках пішла,
Що житиме слава козацька довіку,
Та Січа вже вік оджила...

Примітки:

[1] Вітри.